

6 bilietas

1. Kas yrarieveiksmis? Kaiprieveiksmiai skirstomi? Pateikite pavyzdžių.
2. Kokias žinote lietuvių kalbos gramatikas? Kas tai yra gramatika? Kokias žinote gramatikos dalis?

1. Kas yrarieveiksmis? Kaiprieveiksmiai skirstomi? Pateikite pavyzdžių.

Prieveiksmis

Prieveiksmis – nelinksniuojama ir neasmenuojama kalbos dalis, kuri paaiškina veiksmažodį arba būdvardį.

Prieveiksmių skirstymas

Pagal reikšmęrieveiksmiai skirstomi:

1. **Būdo** – atsako į klausimus kaip? koku būdu? ir dažniausiai aiškina įvairias veiksmažodžio formas – kaip vyksta veiksmas (*tiesiai, aiškiai, palengva, staiga*)
2. **Kiekybės** – atsako į klausimus kiek? kiek kartų? keliese? ir parodo ar nusako kiekį (*daug, gana, trisysk, dviese, užtektinai, tiek, šiek tiek*)
3. **Vietos** – atsako į klausimus kur? iš kur? ir parodo vietą (*kairėn, toli*)
4. **Laiko** – atsako į klausimus kada? kuomet? kuriuos laiku? nuo kada? iki kada? kelintą kartą? kaip dažnai? ir rodo veiksmo laiką (*anuomet, kitąkart, kasdien, pernai*)
5. **Priežasties**rieveiksmiais pasakoma, kodėl, dėl kurios priežasties vyksta veiksmas (*dėl ko, kažkodėl, tyčia, užtat, tyčiom, kažin kodėl*).

Pagal kilmęrieveiksmiai skirstomi:

1. Būdvardiniai – padaryti iš būdvardžių (*gerai, skaniai*). Jie gali būti laipsniuojami (*geriau, skaniau*).
2. Daiktavardiniai - padaryti iš daiktavardžių (*vakar, namie, šalin*).
3. Skaitvardiniai - padaryti iš skaitvardžių (*dveja tiek, keturiese*).

2. Kokias žinote lietuvių kalbos gramatikas? Kas tai yra gramatika? Kokias žinote gramatikos dalis?

Gramatika

Gramatika – kalbotyros šaka, tirianti žodžių, jų junginių ir sakinių sandarą. Taip pat vadinama ir knyga, kurioje ta sandara aprašyta. Gramatika – tai įrankis siekti tobulumo mokantis kalbos.

Gramatikos dalys

1. **Morfologija** nagrinėja kalbos dalis, kaitymą ir darybą.
2. **Sintaksė** nagrinėja sakinių sandarą.

Lietuvių kalbos gramatikos ir vadovėliai

Didžiausia ir išsamiausia yra trijų tomų „**Lietuvių kalbos gramatika**“ (1965-1976), kurią rašė 22 mokslininkai.

Dabartinės lietuvių kalbos gramatika yra aprašyta „Dabartinės lietuvių kalbos gramatikoje“ (I leidimas – 1994m., II – 1996 m., III – 1997m.).

2003 m. išleista „**Praktinė lietuvių kalbos gramatika**“. Joje stengtasi itin pabrėžti tokius gramatikos dalykus, kurie sudėtingi kitakalbiams, nelengvai išmokstami, kuriuos vartojant daroma daugiausia klaidų. Už šią knygą jos autorės doc. dr. Meilutė Ramonienė ir Joana Pribušauskaitė buvo apdovanotos JAV lietuvių bendruomenės fondo premija. Už šį ir kitus darbus joms taip pat atiteko Valstybinė mokslo premija.

Lietuvių kalbos gramatikos ir vadovėliai lietuviškai pradėti rašyti tik 19a. pr. Iki tol gramatikos buvo rašomos viduramžių mokslo kalba – lotyniškai, taip pat vokiškai.

Pirmoji lietuvių kalbos gramatika „Gramatika Litvanica“ buvo išleista 1653m. Ją lotynų kalba parašė **Danielius Kleinas**. Lietuvių kalbos gramatika lietuvių kalba buvo parašyta tik po 200 metų.

Pirmas lietuviškų vadovėlių autorius buvo **Simonas Daukantas** (1793 – 1864). 1842m. jis išleido elementorių „Abėcėlė lietuvių kalnėnų ir žemaičių kalbos“. Nuo jo prasidėjo bandymai kurti lietuviškus gramatinius terminus.

S. Daukantas sukūrė daiktavardį, kuris prigijęs ir žinomas dabar (kiti vadino daiktvardžiu, daiktivardžiu, vyriažodžiu, esybėvardžiu). Daiktavardžių skyriams pavadinti S. Daukantas sugalvojo žodžius tikrieji vardai (tikriniai) ir paprastiniai (bendriniai).

Kazimieras Jaunius 1885-1892m. parašė „Mokslinė lietuvių kalbos gramatika“ lietuviškai.

Pirmą norminę lietuvių kalbos gramatiką parašė bendrinės lietuvių kalbos kūrėjas kalbininkas **Jonas Jablonskis** (1860-1930). 1919m. jis išleido „Lietuvių kalbos gramatika“ – apibendrino žodžių formų vartojimo dalykus, davė daug taisyklingos kalbos pavyzdžių. Knyga dar buvo pakartota 1922m.